

СЕКЦІЯ 3. Розвиток сучасних ЗВО України та світу. Культурні та освітянські традиції

Бутенко Данило

Київський національний університет технологій та дизайну (Київ, Україна)

Наукова керівниця – к. пед. наук, доц. Корнєєва І. О.

ІСТОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Вступ. Переклад – відтворення оригіналу засобами іншої мови із збереженням єдності змісту і форми. Під процесом перекладу розуміють міжмовні перетворення, трансформацію тексту однією мовою в текст іншою мовою. Такі перетворення обов'язково обмежені рамками двох конкретних мов. Однак процес перекладу не є простою заміною одиниць однієї мови одиницями іншої мови. Дуже важливо не втратити сенс повідомлення, оскільки для кожної держави притаманні свої звичаї, соціальні комунікації, норми і канони спілкування.

Переклад є одним із найдавніших видів людської діяльності, тому точну дату появи перших перекладів визначити неможливо. Також переклад є складним інтелектуальним процесом, який вимагає комплексного аналізу семантичних, синтактичних, соціологічних та психологічних процесів та явищ, а також соціокультурних особливостей.

Розвиток перекладацької діяльності відкрив людям широкий доступ до культурних надбань інших народів, зробив можливим розповсюдження релігійних та наукових учень, дав поштовх до міжнародної торгівлі і співробітництва. Багато народів зобов'язані перекладам формуванням своїх абеток та писемності взагалі.

Мета. Мета даної роботи полягає у дослідженні історії розвитку перекладацької діяльності, а саме перекладу з англійської мови,

ознайомлення з ключовими постатями, які мали безпосереднє відношення до перекладацької діяльності в Україні та світі, з'ясувати як змінювалася теорія та практика перекладу протягом століть, які істотні зміни відбулися.

Основний розділ. Переклад є однією з важливих форм міжкультурних взаємин. Оскільки знання іноземних мов і в давні часи, і сьогодні не можна назвати масовим. Перекладачі виступають посередниками між народами, які спілкуються в найрізноманітніших сферах життя. Окрім посередницької функції, перекладні твори виконують і творчу, продуктивну місію, бо завжди були важливим стимулом розвитку національних мов, літератур, культур.

Історія перекладу розглядає такі питання: що перекладалося, хто перекладав, в яку епоху, з якою метою, яким чином, за яких обставин, в якому культурному та суспільно-політичному контексті.

Вважають, що першими перекладачами були жінки. Це зумовлено звичаєм викрадати наречених з іншого племені, а пізніше – практикою династичних шлюбів. Жінка була змушена оволодівати мовою чоловіка і могла, в разі потреби, виконувати роль перекладача.

Спочатку переклади були усними, а з виникненням писемності з'явилися і письмові переклади. Численні археологічні знахідки підтверджують тисячолітню історію перекладу.

Епоха Відродження стала епохою розквіту перекладацької діяльності в світі, в ці ж часи з'являються перші переклади з англійської на французьку, німецьку, польську мови. Тематика наукових перекладів включала питання астрономії та астрології, арифметики та геометрії, анатомії та медицини і опис рідких тварин та рослин. Всесвітньо поширена на той час латина почала втрачати актуальність. На зміну їй прийшли французька, польська, німецька та англійська мови.

Етьєн Доле – визначний французький філософ і перекладач, який займався перекладами з англійської на французьку мови, сформулював такі принципи перекладу, які актуальні й нині:

1) перекладач має досконало зрозуміти текст оригіналу й наміри автора, якого він перекладає;

1) він має досконало володіти мовою, з якої перекладає, і блискуче знати мову, якою перекладає;

2) перекладач має уникати дослівного перекладу, щоб не зруйнувати образності оригіналу;

3) завдяки добору відповідних слів перекладач повинен досягти в перекладі повної ідейно-художньої співзвучності з оригіналом;

4) перекладаючи з розвиненої мови на мову менш розвинену, перекладач повинен прагнути розвинути цю мову.

Починаючи з кінця XVII ст. у європейській літературі визначаються принципи перекладу, за якими текст має відповідати нормам естетики класицизму. Найкращим перекладом визнавався переклад, наблизений до якогось художнього ідеалу. Французи в той час вважали себе єдиними володарями досконалого смаку, тому взялися за переробку класичних творів та творів «варварів», до яких вони відносили і Шекспіра, і Сервантеса.

Якщо початок XVIII століття був означений великою кількістю технічних перекладів, то його кінець став розквітом художнього перекладу. Переклад став розглядатися як вид творчості і, нарешті, одержав статус професії, а ім'я перекладача стало обов'язково указуватись при публікації твору.

Найвизначнішим майстром російського перекладу першої половини XIX століття був В. А. Жуковський, який перекладав твори Байрона, Скотта. У кращих своїх перекладах Жуковський вдало поєднував високу поетичність з близькістю оригіналу. Водночас, він був прибічником вільного перекладу і часто його переклад перетворювався у парафраз, або новий твір за ідеєю оригіналу (переспів).

Друга половина XIX ст. ознаменувалася розквітом діяльності М. П. Старицького, який увійшов в історію українського художнього

перекладу як вдумливий інтерпретатор «Гамлета» Шекспіра. Зокрема, український письменник Пантелеймон Куліш переклав 15 п'єс Шекспіра, твори Байрона. Частина його перекладів наближається до переспівів.

Чільне місце як теоретик і практик українського художнього перекладу посідає Максим Рильський, якому належать блискучі переклади новел Джека Лондона, трагедій Шекспіра. Борис Тен також займався перекладами трагедій Шекспіра з англійської на українську мову.

Широке визнання здобули поетичні переклади Василя Мисика – пісні та поеми Бернса, сонети Кітса. Багато складних творів переклав Дмитро Паламарчук – прозу Веллса, сонети Шекспіра, поезію Байрона. Одним з найактивніших поетів-перекладачів залишається Дмитро Павличко. Його перу належить переклад повного сонетарію Шекспіра.

У повоєнні часи сформувалися й розквітли таланти таких видатних майстрів перекладу як Мар Пінчевський, перекладач багатьох американських авторів: Скотта Фіцджеральда, Фолкнера, Гемінгвея.

Крім перекладу, розрахованого на цілісну репрезентацію читачеві іншомовного художнього твору, мають певне поширення також переклади, які переслідують спеціальну мету: надавати допомогу фахівцям, не обізнаним з мовою оригіналу.

Висновки. Переклад – важливий засіб, який забезпечує виконання комунікативної функції мови між особами різних країн, які не мають спільної мови. коли висловлюють свої думки різними мовами. Тому переклад можна назвати актом міжмовної комунікації.

Переклад як вид людської діяльності має багатовікову історію. За всіх часів і за будь-якого стану суспільства контакти між народами породжували необхідність перекладача. Парадокс, але ця найдавніша діяльність має дуже молоду теорію, що виникла і оформилася як самостійна наукова дисципліна лише у середині ХХ століття.

Для виконання якісного перекладу потрібно знання соціально-культурних, політичних та технічних особливостей країни походження

тексту. Без повного розуміння перекладачем змісту тексту, існує можливість допустити невідповідність у перекладі різних документів та текстів. Передача англійських термінів та словосполучень вимагає знання тієї галузі, якої стосується переклад, розуміння змісту термінів та словосполучень англійською мовою і знання термінології рідною мовою.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Грольман М. Б. История развития переводоведения как науки [Електронний ресурс] Режим доступу: https://kpfu.ru/staff_files/F1277159647/Istoriya.pdf

2. Мелешко І. В. Особливості перекладу атрибутивних та абсолютних конструкцій в англійській та українській мовах. Національний технічний університет України «КПІ» [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1073>

3. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Теорія перекладу» для студентів напрямку 035 Філологія денної та заочної форми навчання / укл. к. філол. н., доц. Гольтер І.М. – Кам'янське: ДДТУ, 2017. – 21 с. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/12/z7-12-mzs100.pdf>

4. Переклад [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4>

5. Прокопенко А. В. Історія перекладу та перекладацької думки: Англія, Німеччина, Америка, Україна: конспект лекцій – Суми: Сумський державний університет, 2018. – 87 с. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/67755/1/Prokopenko_pereklad.pdf;jsessionid=53F44BC178B281D350E747BEE7708763

6. Рыбин П. В. Теория перевода. Курс лекций [Електронний ресурс] Режим доступу: https://msal.ru/common/upload/TEORIYA_PEREVODA._KURS_LEKTSIY%5B2%5D.pdf